

EU efter Brexit

KORTRAPPORT FRÅN LIBERALERNAS
UTRIKESPOLITISKA FÖRNYELSEGRUPP



BEHANDLAS AV
LIBERALERNAS
LANDSMÖTE
17-19 NOVEMBER 2017



Liberalerna

Den utrikespolitiska arbetsgruppen

Birgitta Ohlsson, ordförande

Per Carlsson

Christoffer Karlsson

Pär Löfstrand

Oscar Wåglund Söderström

Allan Widman

Cecilia Wikström

Alexandra Åhlén

MOTIONER TILL LANDSMÖTET

Denna rapport innehåller förslag som behandlas på Liberalernas landsmöte i november 2017. Inför landsmötet gäller motionsrätten de **förslag som tas upp i de numrerade punktlisorna**.

Många rapporter innehåller dessutom en fördjupande text med fakta och argumentation kring förslagen, men detta ska betraktas som bakgrundstext och är inte föremål för landsmötets beslut. Om landsmötet ändrar förslagen kommer följdändringar i bakgrundstexten att ske.

EU efter Brexit

Den Europeiska unionen grundades på ruinerna från världen av i går. Efter århundraden av krig och elände kunde arvfäder enas om att fred skulle råda på den europeiska kontinenten. EU är en seger för demokrati, frihet och öppenhet. Det är samma värden som lagt grunden för det svenska välståndet. Frihandel och nyfikenhet har lett till bättre hushållning med resurser och snabbare teknisk spridning.

Världen ser inte likadan ut i dag som när unionen bildades eller när Sverige gick med. Sverige är inte heller samma land som före EU-medlemskapet. Människors valfrihet har ökat kolossalt. Vi tar det för givet att utan krångel kunna studera och arbeta i ett annat europeiskt land. Alla känner vi någon som hittat kärleken på kontinenten, men för den sakens skull inte tvingats byta medborgarskap. Detta är allt tack vare den europeiska unionen.

Men det blåser snåla vindar i Europa. Under 2016 valde ett viktigt medlemsland att lämna unionen. Det kommer att få allvarliga konsekvenser. Storbritannien har av många setts som en bromskloss för djupare EU-samarbete, men är samtidigt det land som med tyngd drivit på för öppna marknader, frihandel och en slimmad EU-budget – liksom i arbetet med att driva icke-euroländernas gemensamma intressen.

Brexit är långt ifrån den enda utmaningen för EU. Utifrån utmanas EU av ett auktoritärt Ryssland som ökar sin dominans genom militära angrepp och desinformation, men också av en ny amerikansk administration som inte ser att den transatlantiska länken kräver ett Europa som håller samman. Inifrån utmanas Europasamarbetet på flera fronter: Länder som Ungern och Polen tar offentligt avstånd från såväl gemensamma värderingar som de institutioner som har att värna fördrag och regelverk. Likaså vägrar en handfull medlemsländer att genomföra de beslut om fördelning av asylsökande, som fattats i demokratisk ordning. Högerpopulister runt om i Europa applåderar Brexit och ser EU:s upplösning som frälsning, medan vänsterpopulister, framför allt i södra EU, vill få den gemensamma valutan på fall. På flera håll har förtroendet för EU nått bottenivåer, samtidigt som stödet har ökat på andra håll till följd av Brexit-omröstningen.

Hur ska framtidens EU se ut? Det liberala svaret är lika tydligt som konsekvent: Vi kommer att fortsätta arbeta för ett starkt EU på områden där samarbete krävs. Vi ska ta medborgarnas oro på allvar, och samtidigt rakryggat stå fast vid de värderingar som byggt Europa starkt: demokrati, rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter, fri rörlighet och öppenhet mot omvärlden. I en tid då protektionismen ökar globalt måste Europa stå för frihandel och medverka till att fler får njuta globaliseringens fördelar. På områden som konkurrenskraft, migration, brottsbekämpning, klimat och säkerhetspolitik krävs ett tätare samarbete som levererar resultat. Så har inte skett på senare tid och därför måste reformarbetet bli än mer intensivt – även utan Storbritannien. Bara det kan hålla samman Europa och minska den värderingsklyfta mellan östra och västra EU som på senare tid blivit allt djupare.

De reformer som nu krävs kan bara göras av EU-länderna och de gemensamma institutionerna i samverkan. De allmänna val som hålls i Nederländerna, Frankrike och Tyskland under 2017 kommer därför att ha stor betydelse för hur EU utvecklas framöver. Nu är inte läge för några förändringar av EU-fördragen, utan det gäller att utnyttja de regelverk som nu finns. Ska reformarbetet gå framåt och få fotfäste krävs ett gott samarbetsklimat – och det förutsätter både lyhördhet från EU-kommissionen och verklig solidaritet mellan medlemsländerna. En solidaritet som inte främst bygger på transfereringar, utan på respekt för demokratiskt fattade beslut och gemensamma värde-

ringar. Det land som inte accepterar och aktivt värnar de grundvärden som Europasamarbetet vilar på ska inte vara kvar som medlem.

Det är väl känt att kriser av olika slag hittills legat till grund för varje större förändring av EU-samarbetet. Det finns alla skäl att vara optimistisk om att den djupa kris som EU nu befinner sig i vänds till något gott. För förutsättningarna finns. Det unionsbygge som växt sig allt starkare och successivt tvinnat samman Europas demokratier under hela efterkrigstiden finns kvar, om än med ett medlemsland mindre. Den inre marknaden är en framgångssaga och gemensamma värderingar om demokrati och mänskliga rättigheter fungerar som ett sammanhållande kitt som få länder är beredda att ge upp.

Sverige är ett reformvänligt och handelsberoende land som står utanför eurozonen. Det gör att konsekvenserna av Brexit för vårt land kan bli påtagliga. Att Sverige förlorar sin närmaste allierade väcker akut frågan om hur vi på bästa sätt ska kunna säkra vårt inflytande i EU framöver. Sverige kommer att behöva göra ett strategiskt val om vi ska vara kvar i den krets som helt står utanför eurosamarbetet tillsammans med Tjeckien, Ungern, Polen, Rumänien och Bulgarien – eller har vi mer att vinna på tätare integration med eurozonen, den del av EU som tydligare delar vår syn på samarbetet.

Vårt land behöver en ny, långsiktig EU-politik som värnar Sveriges roll i unionen samtidigt som vi skapar förutsättningar för ett EU som levererar. Den politiken lyser idag med sin frånvaro. Liberalerna kommer därför att driva på för att regeringen tar fram en reformstrategi med bred förankring i riksdagen för att åter göra till Sverige till en av de centrala spelarna i EU. För att nå resultat krävs aktivt alliansbyggande med gamla och nya likasinnade länder, men också en Europapolitik som bygger på en ny verklighet i EU – ekonomiskt, säkerhetspolitiskt och värderingsmässigt.

Liberalerna har tagit fram 19 punkter för ett reformerat och fokuserat EU.

19 punkter för ett reformerat och fokuserat EU

- 1. Sverige ska ta täten i reformarbetet.** Sverige ska återigen bli ett land i EU:s kärna, som driver på för effektiva institutioner och beslutsprocesser som präglas av öppenhet och insyn. Vi ska värna EU:s grundläggande värderingar och slå vakt om den fria rörligheten. Sverige ska gå i täten för en fördjupad inre marknad och driva på för global frihandel, så att jobben blir fler och Europas konkurrenskraft ökar. Vi ska arbeta för ett fokuserat EU med kraft att agera på områden där samarbete krävs: brottsbekämpning, migration, klimat och säkerhetspolitik. Vi har också ett tungt ansvar i att tillsammans med likasinnade länder mota de populistiska krafter som verkar för ökad protektionism och stängda gränser.
- 2. Värna rättsstat och mänskliga rättigheter.** Liberalerna var i regeringsställning med och genomdrev ett nytt ramverk som gör det möjligt att markera kraftfullt mot EU-länder som kränker rättsstatens principer. Detta måste utvecklas till en rättsstatsmekanism där kommissionen regelbundet granskar samtliga medlemsländer och redovisar i ministerrådet. Systematiska kränkningar av medborgarnas rättigheter eller diskriminering av minoriteter ska kunna leda till sanktioner i form av indragna EU-stöd efter beslut av EU-domstolen. Kommissionen ska fullgöra sin skyldighet att väcka artikel 7 och föreslå indragen rösträtt för länder som flagrant bryter mot grundläggande rättsstatsprinciper.
- 3. Brexit utan nya murar.** Storbritannien är och kommer att fortsätta vara en av Sveriges och EU:s viktigaste handelspartners. Uppemot hundra tusen svenskar beräknas vara bosatta i landet. Det är helt centralt att Brexit-förhandlingarna resulterar i ett balanserat avtal som bäddar för fortsatt nära samarbete, minimerar handelshinder för varor och tjänster och slår vakt om rättigheterna för EU-medborgare i Storbritannien. Men vårt budskap är glasklart: Storbritannien kan inte vara en del av den inre marknaden såvida man inte accepterar fri rörlighet för personer.
- 4. Sverige ska närma sig eurozonen.** Vill vi slå vakt om fortsatta reformer, bygga varaktiga allianser och säkra svenskt inflytande på centrala områden krävs att vårt land på sikt blir en del av eurozonen, som är EU:s verkliga kärna. Ett första steg är att regeringen redan nu inleder ett närmare samarbete med euroländerna i ekonomiska frågor, exempelvis genom att delta i bankunionen och andra former av fördjupat samarbete. När ett mer robust ramverk för eurosamarbetet och en tydligare demokratisk förankring finns på plats ska Sverige införa euron som valuta, efter ett ja i en folkomröstning.
- 5. EU:s lagar och regler ska upprätthållas.** Det är oacceptabelt att medlemsländer vägrar att genomföra demokratiskt fattade EU-beslut och bryter mot EU:s grundfördrag – oavsett om det gäller migrationspolitik, rättsstaten eller ekonomiska frågor. Kommissionen ska, utan att ta politiska hänsyn, väcka talan mot länder som inte genomför EU-rätten i tid eller på rätt sätt. Processer i EU-domstolen mot länder som syndar måste gå snabbare än idag.

6. **Rädda Schengen.** Passfriheten i Norden och övriga EU ska värnas, och därför är utvecklingen med allt fler nationella gränskontroller oroande. De svenska ID- och passkontrollerna mot Danmark ska omedelbart effektiviseras för att sedan upphöra så snart som möjligt, förutsatt att den allmänna ordningen kan upprätthållas.
7. **Rättssäker och stärkt yttre gränskontroll.** Fria gränspassager inom Schengen förutsätter att EU har en yttre gränskontroll som är effektiv, rättssäker och garanterar att asylrätten värnas vid alla yttre gränser. Sverige ska aktivt bidra med personal och kompetens till EU:s nya kust- och gränsbevakningsmyndighet. Länder som systematiskt kränker rättsstatsprinciper och mänskliga rättigheter i den yttre gränskontrollen ska omedelbart suspenderas ur Schengensamarbetet.
8. **Effektiv gemensam flyktingpolitik.** EU måste få på plats en fungerande asylpolitik där medlemsländerna delar på ansvaret under ordnade former. Den som söker asyl ska garanteras en rättssäker och värdig behandling i samtliga länder. Den som är i behov av internationellt skydd ska få det, samtidigt som den som fått avslag på asylansökan ska enklare än idag kunna återföras till sitt hemland. Stöd ska även ges till länderna i EU:s närområde för att bistå dem i flyktingmottagningen.
9. **Lättare att arbetskraftsinvandra.** En globaliserad värld kombinerad med en åldrande befolkning innebär att Europas länder måste bli bättre på att attrahera både spetskompetens och personer som vill arbeta i mindre kvalificerade yrken. Det måste därför bli mycket enklare att under lagliga former ta sig till Europa för att arbeta och bidra till vår gemensamma välfärd. Ett nytt europeiskt "blåkort" och möjligheter för spårbyten för asylsökande som fått avslag är några viktiga förslag.
10. **Vässad inre marknad.** Mycket kan göras för att den inre marknaden ska bidra till flera jobb, ökad tillväxt och vässad konkurrenskraft. Den digitala inre marknaden ska fortsätta utvecklas och gemensamma regler tas fram som stödjer innovation, delningsekonomi och e-handel. Regelverk och krångel som i många medlemsländer hindrar gränsöverskridande tjänstehandel ska undanröjas.
11. **Mer frihandel med omvärlden.** Dagens globala handel kräver fria flöden av varor och tjänster, men också att det blir enklare för människor att röra sig fritt. EU ska driva på i Världshandelsorganisationen för låga tullar, liberaliserad tjänstehandel och regelsamarbete globalt. EU ska arbeta för att förhandla fler omfattande frihandelsavtal med partners i omvärlden, och driva på för att återstarta TTIP-förhandlingarna med USA. På så sätt kan de positiva effekterna av globaliseringen bli större och nå fler.
12. **Tiggeri är en EU-fråga.** Fortfarande tvingar fattigdom och diskriminering rumänska medborgare till tiggeri i Sverige och andra EU-länder. S-MP-regeringens samtal med Rumänien har inte gett några resultat. Precis som Liberalerna krävde i regeringsställning måste tiggerifrågan tas upp på EU-nivå, så att Rumänien tar ansvar för sina medborgare. Kommissionen bör omedelbart inrätta en expertgrupp som tillser att de EU-medel som Rumänien får utnyttjas och når fram till landets fattiga. Tremånadersregeln måste gälla och uppföljning genomföras.
13. **Europeiskt FBI.** Liberalerna har länge drivit kravet på en operativ europeisk polisstyrka och en EU-åklagare som utreder och bekämpar gränsöverskridande brottslighet som terrorism, människohandel och narkotikasmuggling. I kölvattnet av en rad terroristattacker i Europa är frågan mer aktuell än någonsin. och Sverige bör därför ta initiativ i Europeiska rådet för att utveckla det befintliga samarbetet i Europol i den riktningen. För att stärka Europas beredskap i kampen mot den internationella terrorismen bör en gemensam underrättelse tjänst inrättas, som underlättar för medlemsländerna att utbyta information.

14. **Ja till EU-åklagare.** En stor majoritet av EU-länderna går nu vidare för att inrätta en gemensam åklagarmyndighet – men Sverige säger nej till att delta. Liberalerna driver som enda parti på för att Sverige ska delta i åklagarsamarbetet som syftar till att effektivt kunna utreda och lagföra fusk och bedrägerier med EU-medel i hela unionen.
15. **Fortsatt utvidgning.** Motståndet mot att utvidga EU är stort på flera håll i Europa. Samtidigt fungerar möjligheten att bli EU-medlem som ett positivt incitament för reformer för demokrati och marknadsekonomi i flera östeuropeiska länder. Ukraina ska kunna få status som kandidatland, och länderna på Västra Balkan bör kunna bli medlemmar när de uppfyller högt ställda krav som kombineras med fortsatt granskning av rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av den auktoritära utvecklingen i Turkiet bör medlemskapsförhandlingarna helt avbrytas.
16. **Säkerhetspolitik.** Den ryska upprustningen och aggressiviteten sätter den europeiska solidariteten på prov. Vi upplever nu en större osäkerhet än på mycket länge. Nato förblir den säkerhetspolitiska arena Sverige bör verka inom. EU-försvar inte aktuellt, men Sverige bör bygga allianser med like-minded Nato-länder, som Tyskland, Danmark.
17. **Klimat och energi.** EU:s energiunion bör utvecklas ytterligare, med fokus på klimatneutrala energislag som förnybart och kärnkraft. En viktig del är att beroendet av rysk fossilgas minskar. En europeisk flygskatt bör införas. Stärk samarbetet för att rädda Östersjön och andra hotade havsmiljöer och utveckla arbetet med den europeiska kemikalielagstiftningen. Utsläppsrättssystemet bör skärpas och bli mer effektivt. Annullering av utsläppsrätter kan användas för att stärka prissignalerna.
18. **Mer insyn och öppenhet.** Arbetet för en starkare offentlighetsprincip i EU måste fortsätta, och möten i ministerrådet bli offentliga. Visselblåsare ska skyddas av meddelarfrihet efter svensk förebild. Samtidigt bör möjligheten till delaktighet och insyn i regeringens och myndigheternas EU-arbete stärkas väsentligt, så att inspel och förslag tas om hand under förhandlingsprocessen i ministerrådet. Regeringen och myndigheterna ska vara skyldiga att informera och bjuda in till samråd om EU-arbetet. EU-kommissionärer ska kunna kallas till riksdagen och Europaparlamentariker bjudas in att delta i riksdagens EU-debatter.
19. **Slimmad EU-budget.** Inom kort inleds arbetet med EU:s långtidsbudget för tiden 2020-2025. Brexit innebär att intäkterna till EU-budgeten minskar kraftigt, men Sverige bör inte acceptera en höjd EU-avgift. Istället blir förhandlingen en chans till kraftiga omprioriteringar. Budgeten bör under nästa period helt fokusera på områden med tydligt europeiskt mervärde: forskning, infrastruktur, brottsbekämpning, utrikespolitik, migration och bistånd. Direktstöden till jordbruket ska avvecklas och regionalpolitiken inriktas på de fattigaste länderna i EU. Europaparlamentets kostsamma flytt mellan Bryssel och Strasbourg ska upphöra. Parlamentet ska ha ett enda säte – i Bryssel.



www.liberalerna.se

info@liberalerna.se

[@liberalerna.se](#)

Presstjänsten: 070-854 90 20 (ej SMS)